

DOI: 10.31617/3.2023(128)04

УДК 327.82:339.97

БОХАН Аліна,

д. е. н., доцент,
професор кафедри світової економіки
Державного торговельно-економічного
університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ORCID: 0000-0002-6279-4374

a.bokhan@knu.edu.ua

BOKHAN Alina,

Doctor of Sciences (Economics),
Associate Professor, Professor
at the Department of World Economy
State University of Trade and Economics

19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine

ORCID: 0000-0002-6279-4374

a.bokhan@knu.edu.ua

ГЕОПРОСТОРОВА СТРАТЕГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Актуальними є питання розвитку стратегізації економічної дипломатії у складних умовах міжнародних взаємодій країн. Трансформація геопростору детермінує активність дипломатичних сил і впливає на механізми протидії глобальним ризикам. Посилення глобальної взаємозалежності країн, ресурсної конкуренції та збільшення проблем системного, критичного й кризового характеру впливають на сферу дипломатії та ефективність видів її застосування. Метою статті є виявлення сучасних тенденцій, особливостей геопросторової стратегізації економічної дипломатії в умовах викликів і загроз глобалізації. Основною методологічною базою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи, комплексний аналіз. Теоретико-практичний аспект економічної дипломатії досліджено шляхом ідентифікації факторів системного, критичного та кризового характеру впливу на міжнародні відносини. Середовище інтернаціональних взаємодій країн має елементи колективної вразливості національних економік до глобальних ризиків. Зміцнення потенціалу країн на світовій арені та формування лідерства в розв'язанні глобальних проблем вимагає механізмів стратегізації економічної дипломатії. Встановлено, що традиційні та нові виміри геопросторової стратегізації економічної дипломатії свідчать про її інтеграційний, прогресивний і перспективний розвиток, що має забезпечити представлення й захист національних інтересів країни на світовій арені.

Ключові слова: економічна дипломатія, геопростір, стратегії, глобалізація, безпека.

JEL Classification: F01; F02; F29; F42.

Вступ

Всебічні та динамічні глобалізаційні процеси впливають на розвиток країн світу, які перебувають у мінливому геополітичному та геоekonomічному просторі. Ускладнення форм суспільних відносин обумовлює

GEO.SPATIAL STRATEGIZATION OF ECONOMIC DIPLOMACY

Issues of the development of economic diplomacy strategization in the complex conditions of international interactions of countries are relevant. The transformation of geospace determines the activity of diplomatic forces and affects the mechanisms for countering global risks. The strengthening of the global interdependence of countries, resource competition and the increase in problems of a systemic, critical and crisis nature affect the sphere of diplomacy and the effectiveness of the types of its application. The aim of the article is the identification of modern trends, features of geospatial strategizing of economic diplomacy in the conditions of challenges and threats of globalization. The main methodological base of the research is general scientific and special methods, complex analysis. The theoretical-practical aspect of economic diplomacy is studied through the identification of factors of a systemic, critical and crisis nature of influence on international relations. The environment of international interactions of countries has elements of collective vulnerability of national economies to global risks. Strengthening the potential of countries on the world stage and forming leadership in solving global problems requires mechanisms for strategizing economic diplomacy. Traditional and new dimensions of the geospatial strategization of economic diplomacy testify to its integrative, progressive and perspective development, which should ensure the representation and protection of the country's national interests on the world stage.

Keywords: economic diplomacy, geospace, strategies, globalization, security.

Copyright © Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

нові механізми реагування на виклики ХХІ ст. Зосередження уваги міжнародної спільноти на питаннях оцінки реалій і перспектив діяльності через вимірність «гео...» (від грецьк. *γη* – земля) свідчить про прагнення людства до еволюції через різні форми експансіонізму (від лат. *expansio* – розповсюдження). Це спонукає враховувати як прогресивні досягнення (культурний, економічний, технологічний експансіонізм), так і негативні прояви (утвердження гегемонії на засадах ресурсного експансіонізму).

Нині геополітична асиметрія підсилює дію фактора вепонізації (від англ. *weaponization* – акта використання чогось як зброї у сфері міжнародних відносин). У цій системі координат дедалі частіше політичні, економічні, фінансові, енергетичні, інвестиційні, інформаційні, людські, міграційні та інші ресурси можуть бути перетворені на зброю (як інструмент впливу, торгу, погроз, шантажу, війни, тероризму). Через посилення міжнародної конкуренції за стратегічні ресурси розвитку країн і необхідність збереження миру у глобальній їх взаємозалежності характер застосування інструментів дипломатії змінюється в цілях розв'язання цих проблем.

Під час проведення Світового економічного форуму наголошувалось на необхідності зміцнення та створення нових зв'язків між урядами та лідерами недержавних організацій, міжнародними та державно-приватними суб'єктами співробітництва. У звіті реалізованих ініціатив «*World Economic Forum*» (2021–2022 рр.) констатовано, що бізнес-лідери зацікавлені в розбудові більш стійкої та інклюзивної економічної системи майбутнього. Але, на думку фундаторів цього форуму, світ прийдешнього дня вже не буде таким, до якого ми звикли і в якому зростали. Адже факти жахливих руйнувань, спричинених війною, змін клімату, поглиблення соціальної нерівності, поширення пандемічних захворювань є доказом великих загроз людству. У політиці та суспільстві є низка розмежувальних ліній між: глобалізмом і націоналізмом, співробітництвом і протекціонізмом, прийняттям нового та збереженням старого. Розділення нове, але рефлексії старі, як людство [1]. Основні принципи Давоського маніфесту й донині актуальні для економічної дипломатії, бо відкритість ринкової системи повинна водночас забезпечувати процвітання, служити людям і турбуватися про планету.

Сучасні дослідження економічної дипломатії здійснюються на міждисциплінарній основі, що свідчить про її науково-практичне значення. Вітчизняні дослідники у своїх працях застосовують системний підхід щодо визначення: концепту економічної дипломатії з урахуванням проблем, потенціалу й стратегій її розвитку; інтеграції політики, дипломатії, економіки та екології; ролі економічної дипломатії у системі економічної безпеки держави та захисту національних інтересів (А. Мазаракі, Н. Кравчук, О. Луцишин, В. Рокоча, О. Горбачук, К. Фліссак, О. Шаров [2–6]).

Закордонні вчені досліджують питання: розвитку економічної дипломатії з урахуванням національних і регіональних відмінностей; кореляції економічної дипломатії з прийняттям зовнішньополітичних рішень; постмодерної дипломатії в аспектах оцінювання прогресу та ефективності політичного діалогу, порівняння економічної ситуації між країнами та регіонами світу; дипломатії в оновленні глобальної економічної системи та посиленні міжнародної конкуренції держав. Авторами таких праць є: Н. Бейн (*N. Bayne*), С. Волькок. (*St. Woolcock*) [7], Ч. Чаттерджі (*Ch. Chatterjee*) [8], В. Чарльз, А. Емрузнежад (*V. Charles, A. Emrouznejad*) [9], Л. Юе (*L. Yueh*) [10]. Разом з тим окреслена проблематика має ще невиявлені грані наукового пізнання, оскільки економічна дипломатія розвивається в активному, стратегічному, інтеграційному та диверсифікаційному напрямі.

Метою статті є виявлення сучасних тенденцій, особливостей геопросторової стратегізації економічної дипломатії в умовах викликів і загроз глобалізації.

У дослідженні застосовані методи узагальнення, аналізу, синтезу, порівняння, що забезпечило відповідну логіку розкриття проблематики, її науково-теоретичне і практичне поглиблення.

1. Економічна векторність міжнародних взаємодій та дипломатії

Динаміка інтернаціоналізації контактів і структурних зрушень у світовому господарстві обумовлює переформатування економічних складових національних інтересів. Це відбувається у певному геопросторі, де співіснують різні варіації типів відносин між країнами, серед яких:

партнерські, за яких країни практикують взаємність дій у сфері зовнішньої політики, дипломатії, економічної, фінансової, технічної допомоги; солідарність дій в економічній дипломатії; мотивовані до покращання рівня міжнародної безпеки на основі модернізації національних господарств;

конфронтаційні, коли країни демонструють політичне протистояння, застосовують демарш, агресивну дипломатію, воєнне суперництво, тероризм; спричиняють територіальні, водні, енергетичні, екологічні конфлікти; розвивають практику підтримання «противника свого противника»;

домінантні: одна з країн управляє, впливає чи контролює іншу через економічну залежність; сильніша держава бере на себе функції захисту слабшої, паралельно використовуючи по-різному її природно-ресурсний, енергетичний, людський та інший потенціал.

Це зумовлює посилення ролі економічної дипломатії, яка здатна враховувати різні типи та комбінації взаємодій між країнами.

На тлі зростання взаємозалежності країн і регіонів світу, стурбованості глобальними проблемами ведуться дискусії щодо геопросторових

вимірів економічного розвитку людства та його життєзабезпечення. У науковій праці Є. Маруняка «Геопросторові дослідження і практика планування: Україна на тлі світових трендів» наголошено на загально-визнаній необхідності розробки теорій і практик, які б могли бути впроваджені у національні, макрорегіональні та глобальні політики. Фундаментом цих розвідок була і залишається категорія «простір», концептуалізація якої має історичну тяглість від античної філософії до сучасного бачення «простору потоків» [11, с. 7–8].

Сучасний етап розвитку людства має ознаки взаємопов'язаності проблем системного, критичного та кризового характеру. Міжнародна фрагментація спільнот, економічна рецесія, політична трансформація, соціально-економічна напруга – все це відбувається через ускладнені (завуальовані, приховані) форми глобальних взаємодій, суперництва, конкуренції, партнерства, націоналізму, експансіонізму, протекціонізму, популізму. Своєю чергою як реакція на ці процеси оновлюються функції дипломатії: представницькі, організаційні, інформаційні, аналітичні, комунікативні, стимулюючі, превентивні, безпекові та ін. Задля стратегування економічної дипломатії змінюється й сам конструкт переговорів, інституційної і мережевої співпраці, механізмів захисту національних інтересів на світових ринках.

2. Вплив глобалізації на сферу економічної дипломатії

Нині дипломатія класичного взірця має більш вольовий, прагматичний і агресивний стиль поведінки. Актуальним є об'єднання дипломатичних сил, ресурсів і нарощування професіоналізму в цій сфері діяльності, що проявляється у вигляді активної та інтеграційної дипломатії (рис. 1), оскільки економічні інтереси союзних держав можуть вступати у суперечність і загострювати міжнародну конкуренцію. З метою упередження політичної напруги між країнами, економічні зв'язки мають бути в динамічній фазі та стимулювати диверсифікацію напрямів дипломатії [12].

Глобалізація зумовила як розширення горизонтів співпраці між країнами, так і утворення епіцентрів проблемного характеру. Унаслідок цього дипломатія перебуває в просторі оновлення геокультурної стратегії в міжнародній інтеграції [13] та впровадження діалогової моделі комунікації [14]. Крім того, на думку Н. Кравчук та О. Луцишина, в умовах прояву мережевого гео економічного простору має бути системне розуміння каналів дифузії асиметричних ефектів локальних і глобальних змін, «колективної вразливості» національних економік до глобальних ризиків. Це змушує міжнародну спільноту до проведення розробки превентивних заходів і «великого перебалансування» інституту дипломатії загалом та економічної дипломатії зокрема [3, с. 59].

Рис. 1. Економічний контур видів дипломатії

Джерело: розроблено автором.

Формування напрямів стратегізації економічної дипломатії перебуває під впливом різних явищ глобалізму. Свідченням цього є низка наукових праць У. Бека, серед яких «Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія» [15]. Проекція альтернатив і перспектив світової економіки розглядається вченим через «ідеальну» форму державної політики, для якої властиві певні ознаки в контексті «всесвітньо-економічних стратегій капіталу», а саме стратегії:

автаркії держава має бути легко і повністю замінною (стратегії: узурпації; інновації; глокалізації; влади відмови; економічного суверенітету);

субституції держава має перебувати в конкурентній боротьбі з максимально великою кількістю подібних держав;

монополізації держава має опанувати неоліберальний режим світового ринку (стратегії: економічної монополізації раціональності; міжекономічної дипломатії);

запобіжного панування держава має відмовитися від воєнних завоювань і використовувати свої легітимні засоби для того, щоб політично (демократично) санкціонувати та легітимізувати автономію ухвалення рішень і силу обов'язковості економічних акторів (стратегії: «поганих» країн; неолібералізації держав).

Власне цей «бажаний образ» держави, пристосований до світового ринку, знаходить свою відповідність у тому, що для неї виключені певні можливості вибору, натомість є наперед задані інші альтернативи для ухвалення рішень. Метавлада обмежує простір можливостей вибору того, що взагалі ще можна обирати серед політичних і дипломатичних альтернатив [15, с. 176].

У зазначених підходах щодо опису майбутнього геопростору реальністю вже постає те, що держави можуть поступатися владою світовим економічним акторам на основі переговорів на різних рівнях дипломатії (між фірмами, компаніями, концернами, країнами). Мега- чи макроекономічна дипломатія може здійснюватися в рамках як одних і тих самих секторів, так і між різними секторами глобальної економіки. Диверсифікація напрямів співпраці модифікує «переговорне поле», сприяє утворенню «ринкового симбіозу» (взаємовигідної спільної економічної діяльності, партнерської конкуренції), зміцнює світові монополії та посилює їхні владні позиції у відносинах між національними економіками, щоб забезпечити себе від конкурентів.

Застереження про очевидні ризики гео економічного простору функціонування економічної дипломатії простежуються і в наукових працях академіка НАН України, Надзвичайного і Повноважного Посла України О. Білоруса. Аналізуючи світ-системи глобалізму, він зауважив про необхідність запровадження стратегічних механізмів управління світовим розвитком, бо дипломатія в умовах глобальної нестабільності не виконує захисних функцій. Агресивний євразійський глобалізм і конфронтація вимагають розвитку глобальної дипломатії й дипломатії як науки [16].

3. Вплив глобалізації на сферу економічної дипломатії

Стратегування економічної дипломатії пов'язано з політикою системного лідерства (наприклад, формат взаємодії країн *G-7*) у розв'язанні глобальних проблем і зі стурбованістю країн реальними загрозами. Про це свідчать дані Глобального дослідження сприйняття ризиків (*The Global Risks Perception Survey /GRPS*), в якому представлена аналітика «глобального ландшафту ризику» на основі експертного середовища науки, бізнесу, уряду, міжнародної спільноти та громадськості. З початку кризи через *COVID-19* найбільш проявилися у геопросторі такі ризики: ерозія соціальної згуртованості – 27.8 %; криза засобів існування – 25.5 %; клімат – 25.4 %; погіршення психічного здоров'я – 23 %; екстремальна погода – 22.7 %; боргові кризи – 13.8 %; уразливість кібербезпеки – 12.4 %; інфекційні захворювання – 10.9 %; цифрова нерівність – 10.5 %; гео економічні конфронтації – 8.2%; розрив міждержавних відносин – 7 %; конкуренція за геополітичний ресурс – 4.4 %; концентрація «*digital power*» – 4.3 %; міждержавний конфлікт –

2.9 %; розпад держав – 2.65 %; крах мультилатералізму – 2.2 %; нелегальна економічна діяльність – 2.2 %; терористичні атаки – 1.6 %; геофізичні катастрофи – 0.8 % та інші ризики [17, с. 24].

У форматі *GRPS 2022–2023* та Всесвітнього економічного форуму проведено опитування 12 тис. бізнес-лідерів з 121 країни світу (*Executive Opinion Survey/EOS*) для виявлення ризиків, які можуть становити найбільшу загрозу найближчими роками. Це дало змогу виявити глобальні ризики за ступенем гостроти прояву їхніх наслідків для спільнот у короткостроковій перспективі, а саме: криза цінності життя; стихійні лиха, події екстремальної погоди; геоекономічна конфронтація; зміна природного середовища; ерозія соціальної єдності, поляризація суспільства; інциденти масштабної екологічної шкоди; збій адаптації до змін клімату; поширеність кіберзлочинності; криза природних ресурсів; вимушена масштабна міграція [18].

4. Криза міжнародної політики і дипломатії, реальність війни

У центрі уваги й надалі залишаються такі міжнародні питання: глобальна економічна фрагментація, геополітична напруженість, світова боргова криза, економічні наслідки *COVID-19*, війна в Україні, порушення міжнародних ланцюгів постачання. Моніторинг у рамках *GRPS* і *EOS* показав, що геоекономічна конфронтація (зокрема санкції, торговельні війни, перевірка інвестицій) вважається однією з п'яти найбільших загроз на подальші два роки для 42 країн і представлений як найвищий ризик у багатьох країнах Східної та Південно-Східної Азії серед інших (рис. 2) [18, с. 19–20].

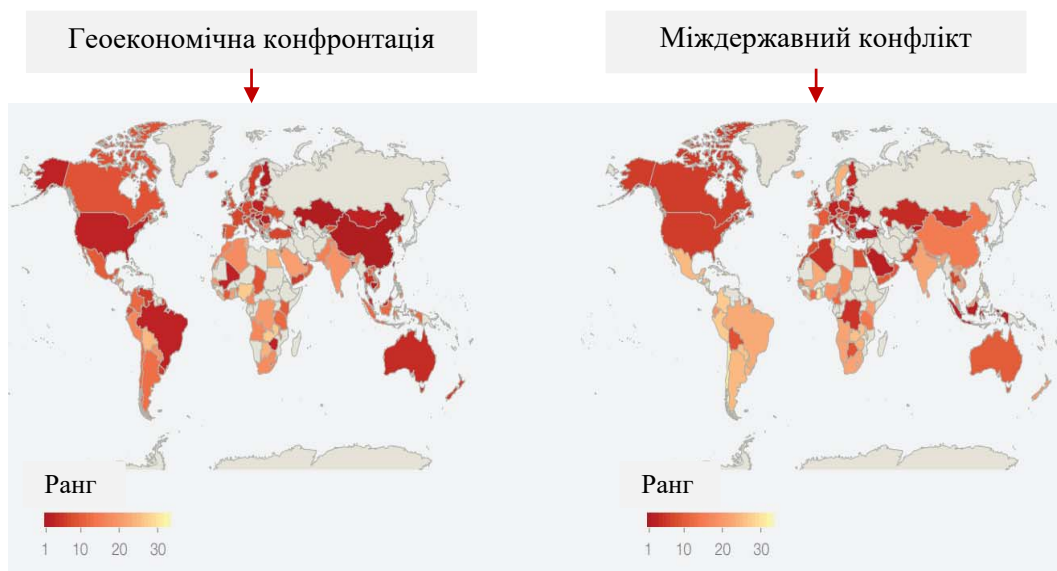

Рис. 2. Сприйняття національного ризику: міждержавне протистояння *

* Перекладено автором статті.

Джерело: World Economic Forum Executive Opinion Survey, 2022 [18, с. 19].

Наприклад, за даними *GRPS 2022–2023*, для України найбільші ризики визначені у сферах: економіки (гостра криза товарного постачання); геополітики (міждержавний конфлікт); соціальній (масштабна вимушена міграція); технологічній (невиконання заходів кібербезпеки, автоматизація та переміщення робочих місць) [18, с. 88]. Вплив воєнного фактора на економічну політику країн свідчить про їхню інтеграційну вразливість, зумовлену торговою, фінансовою та технологічною взаємозалежністю, з охопленням державного й приватного секторів.

У цьому контексті перед економічною дипломатією постали нові завдання через розгортання у світі геоекономічної війни з масштабними наслідками. Адже широке застосування економічних важелів для досягнення геополітичних цілей може спричинити зростання порочного циклу недовіри. Фінансові та технологічні наслідки можуть також підсилити вразливість, що змусить країни активно згортати інші взаємозалежності в ім'я національної безпеки та стійкості впродовж наступних років. Існують ризики сповільнення зростання продуктивності та завершення економічної ери здешевлення і глобалізації капіталу, робочої сили, товарів, послуг.

Група дослідників проблематики «Стратегія економічної дипломатії для відновлення після сповільнення глобалізації» дійшли висновків про ймовірність повернення до протекціонізму, який буде відповіддю країн на глобальні виклики. Торгова політика набуватиме консервативних абрисів і зумовлюватиме впровадження тарифів на імпорт і нетарифних бар'єрів (ліцензування, котирування імпорту). Тому економічна дипломатія може допомогти за слоубалізації (уповільненні глобалізації) шляхом реалізації двосторонніх, регіональних і багатосторонніх угод [19].

5. Координаційний формат економічної дипломатії України

В умовах геополітичних реалій і мілітарних загроз питання стратегування економічної дипломатії гостро постало на порядку денному розвитку України. Це простежується у змісті офіційних звернень, публічних доповідей, форумів, нарад і медійних платформ, присвячених питанням розвитку зовнішньої політики. Наприклад, у рамках Конференції послів України «Дипломатія 30. Стратегія сильної держави» (2021 р.) акцентовано на реалізації стратегії максимальної дипломатичної активності на всіх рівнях, що має забезпечити зниження ризиків військової ескалації та розв'язання безпекової кризи. Проте Конференція послів України «Війна і нові горизонти у світі» (2022 р.) вже присвячена нагальним питанням: протидії повномасштабній агресії росії проти України; мобілізації міжнародних зусиль на підтримку, посилення стійкості та обороноздатності України; координації дій дипломатичної служби та сектору безпеки та оборони; активізації парламентської дипломатії; використання інструментів економічної дипломатії з метою залучення різнопланової допомоги, подолання наслідків війни та відбудови України [20].

Отже, у контексті розвитку міжнародного співробітництва, економічна дипломатія виступає ключовим інструментом щодо:

- захисту торговельно-економічних інтересів за кордоном дипломатичними методами; аналізу економічного становища у світі, зовнішньої та внутрішньої політики іноземних держав (Закон України «Про дипломатичну службу») [21];

- сприяння: експорту продукції українського походження; залученню інвестицій в Україну; науково-технічному співробітництву України з державою перебування або міжнародною організацією у сферах інновацій, трансферу технологій, інтелектуальної власності («Положення про закордонні дипломатичні установи України») [22];

- утвердження України у світі як сильної та авторитетної європейської держави, здатної забезпечити сприятливі зовнішні умови для розвитку свого потенціалу, економіки; просування українського експорту й залучення іноземних інвестицій, захисту прав та інтересів громадян України за кордоном, утвердження позитивного іміджу України у світі (Указ Президента України «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України») [23].

Через це посилюється увага до питань організації та проведення тренінгів і стажувань для дипломатів, що відряджаються для роботи на економічному напрямі в закордонних дипломатичних установах України. Планується збільшення кількості посад дипломатів з економічних питань в Постійному представництві України при відділенні ООН, інших міжнародних організаціях у Женеві, а також у закордонних дипломатичних установах України в країнах ЄС, США, країнах Азії, Африки та Близького Сходу (Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Національної економічної стратегії на період до 2030 року») [24].

Послідовна реалізація зазначених напрямів економічної дипломатії має засвідчувати серйозність намірів і наполегливість у діях її суб'єктів, що сприятиме покращенню довіри, взаємодопомоги та реалізації спільних ініціатив щодо стратегічного партнерства між країнами.

Висновки

Характер загострення конкуренції країн на міжнародній арені зумовлює зміну світового економічного порядку, багатовекторність зовнішньої політики та необхідність оновлення завдань дипломатії. В умовах викликів і загроз глобалізації простежуються різні форми взаємодії країн (партнерські, конфронтаційні, домінантні), що засвідчують певні тенденції геопросторової стратегізації економічної дипломатії. Водночас цей важливий процес обумовлює необхідність удосконалення, модернізації та професіоналізації сфери дипломатії, що покликана сприяти захисту національних інтересів країн, зміцненню економічного потенціалу, інтенсифікації міжнародних торговельно-економічних відносин, формуванню лідерства країн на світових ринках. В епоху проявлення «обличчя війни ХХІ ст.» дипломатія спроможна виступати

єдиним міжнародним фронтом у боротьбі проти країни агресора/країни-терориста (росії), а також генерувати потужну силу єднання спільнот, націй, країн і людства заради утвердження миру та цивілізованого економічного поступу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. World Economic Forum. Annual Report 2021-2022. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Annual_Report_2021_22.pdf.
2. Mazaraki A., Bokhan A. Economic and environmental diplomacy: strategic context of development. *Foreign trade: economy, finance, law*, 2022, Vol. 2. S. 4-15.
3. Кравчук Н., Луцишин О. Стратегічні домінанти економічної дипломатії в умовах асиметрії глобального розвитку. *Економічний аналіз*. 2021. № 31(1). 57-68.
4. Рокоча В. В., Горбачук О. І. Місце економічної дипломатії в системі економічної безпеки держави. *Вчені записки університету «КРОК»*. 2019. № 2 (54). С. 110-118.
5. Flissak K. Economic diplomacy in confronting challenges to the national interests of Ukraine. *Journal of European economy*. 2020. Т. 19. Вип. 2. С. 386-388.
6. Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія. Київ: НІСД, 2019. 560 с.
7. *The New Economic Diplomacy*. 4th Edition. Ed. by N. Bayne and St. Woolcock. Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2017. 339 p.
8. Chatterjee, Ch. *Economic Diplomacy and Foreign Policy-making*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, Springer Nature Switzerland AG, 2020. 201 p.
9. Charles V., Emrouznejad A. (2022). Modern Indices for International Economic Diplomacy. URL: <https://link.springer.com/content/pdf/bfm%3A978-3-030-84535-3%2F1>.
10. Yueh L. *Economic Diplomacy in the 21 st Century: Principles and Challenges*. LSE IDEAS Strategic Update. August 2020. URL: <https://www.lse.ac.uk/ideas/Assets/Documents/updates/LSE-IDEAS-Economic-Diplomacy-in-the-21st-Century.pdf>.
11. Маруняк Є. О. Геопросторові дослідження і практика планування: Україна на тлі світових трендів. Київ: Фенікс, 2018. 336 с.
12. Bokhan A., Zalizniuk V. Economic diplomacy in new projections of activation. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2022. Vol. 8 No. 4. Pp. 19-25.
13. Костира І. О. Геокультурні стратегії політики міжнародної інтеграції. Монографія. Київ: Вид-во Нац. педаг. ун-ту ім. М.П. Драгоманова, 2015. 320 с.
14. Макаренко Л. П. Діалогічна модель комунікації: теорія та практика. *Держава і право*. 2015. Вип. 69. С. 197-211.
15. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. *Нова світова політична економія*. пер. з нім. О. Юдіна. Київ: Ніка-Центр, 2011. 408 с.
16. Білорус О. Г. Процеси формування світ-системи глобалізму та імперативи глобальної дипломатії. *Стратегія розвитку України*. 2014. № 1. С. 3-9.
17. The Global Risks Report 2022. 17th Edition. Insight Report/World Economy Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2022>.
18. The Global Risks Report 2023. 18th Edition. Insight Report/World Economy Forum. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf.

REFERENCE

1. World Economic Forum. Annual Report 2021-2022. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Annual_Report_2021_22.pdf [in English].
2. Mazaraki, A., & Bokhan, A. (2022). Economic and environmental diplomacy: strategic context of development. *Foreign trade: economy, finance, law*. (Vol. 2., pp. 4-15) [in English].
3. Kravchuk, N., & Lutsishin, O. (2021). Strategic dominants of economic diplomacy in the conditions of global development asymmetries. *Economic analysis, 1*. (Vol. 31). <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1895> [in Ukrainian].
4. Rokocha, V., & Gorbachuk, O. (2019). The place of economic diplomacy in the system of economic security of the state. *Scientific notes of «KROK» University, 2 (54)*, 110-118 [in Ukrainian].
5. Flissak, K. (2020) Economic diplomacy in confronting challenges to the national interests of Ukraine. *Journal of European economy*, (Vol. 19, Issue 2), (pp. 386-388) [in English].
6. Sharov, O. M. (2019). *Economic diplomacy: foundations, problems and prospects*. Kyiv: NISS, 560 p. [in Ukrainian].
7. *The New Economic Diplomacy*. 4th Edition. Ed. by N. Bayne and St. Woolcock. Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2017. 339 p. [in English].
8. Chatterjee, Ch. *Economic Diplomacy and Foreign Policy-making*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, Springer Nature Switzerland AG, 2020. 201 p. [in English].
9. Charles V., & Emrouznejad A. (2022). Modern Indices for International Economic Diplomacy. <https://link.springer.com/content/pdf/bfm%3A978-3-030-84535-3%2F1> [in English].
10. Yueh, L. *Economic Diplomacy in the 21 st Century: Principles and Challenges*. LSE IDEAS Strategic Update. August 2020. <https://www.lse.ac.uk/ideas/Assets/Documents/updates/LSE-IDEAS-Economic-Diplomacy-in-the-21st-Century.pdf> [in English].
11. Marunyak, E. (2018). *Geospatial research and planning practice: Ukraine against the background of global trends*. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
12. Bokhan, A., & Zalizniuk, V. (2022) Economic diplomacy in new projections of activation. *Baltic Journal of Economic Studies*, (Vol. 8), 4, 19-25 [in English].
13. Kostiry, I. (2015). *Geocultural strategies of international integration policy*. Kyiv: Vid-vo Nats. pedagog. un-tu im. M. P. Dragomanova [in Ukrainian].
14. Makarenko, L. (2015). Dialogic model of communication: theory and practice. *State and law, 69*, 197-211 [in Ukrainian].
15. Bek, U. (2011). *Power and counter-power in the age of globalization. New world political economy*. Kyiv: Nika-Tsentr [in Ukrainian].
16. Bilorus, O. (2014). Processes of formation of the world-system of globalism and the imperatives of global diplomacy. *Development strategy of Ukraine, 1*, 3-9 [in Ukrainian].
17. The Global Risks Report 2022. 17th Edition. Insight Report/World Economy Forum. <https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2022> [in English].
18. The Global Risks Report 2023. 18th Edition. Insight Report/World Economy Forum. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf [in English].

19. Ботельйо Х. М. М., Міетуле І., Пурій Г., Максимова І., Кулішов В. Стратегія економічної дипломатії для відновлення після сповільнення глобалізації («словбалізації»). *Журнал європейської економіки*. 2021. Том 20. №2(77). С. 256-271.
20. Конференція послів України 2022: Війна і нові горизонти у світі. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/konferentsiia-posliv-ukrainy-2022-viina-i-novi-horyzonty-u-sviti>.
21. Закон України «Про дипломатичну службу» № 2449-VIII від 07.06.18). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text>.
22. Про Положення про закордонні дипломатичні установи України: Указ Президента України від 15.03.21 № 99/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99/2021#Text>.
23. Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України: Указ Президента України від 26.08.21 № 448/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0054525-21#Text>.
24. Про внесення змін до Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.21 № 202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2021-%D0%BF#Text>.
19. Botelyo, H. M. M., Mietule, I., Purly, G., Maksimova, I., & Kulishov, V. (2021) Economic diplomacy strategy for recovery from the slowdown of globalization («Slowbalization»). *Journal of European Economy*, 2(77), 256-271 [in Ukrainian].
20. *Conference of ambassadors of Ukraine 2022: War and new horizons in the world*. <https://www.kmu.gov.ua/news/konferentsiia-posliv-ukrainy-2022-viina-i-novi-horyzonty-u-sviti> [in Ukrainian].
21. Law of Ukraine «On Diplomatic Service» № 2449-VIII. (n.d.). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19> [in Ukrainian].
22. On the Regulations on Foreign Diplomatic Institutions of Ukraine: Decree of the President of Ukraine from March 15, 2021 № 99/2021. (n.d.). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99/2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99/2021> [in Ukrainian].
23. On the Strategy of Ukraine's foreign policy activity: Decree of the President of Ukraine dated 26.08.21 № 448/2021 (nd). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021> [in Ukrainian].
24. On making changes to the National Economic Strategy for the period until 2030: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 21.03.21 № 202 (n.d.). zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2021-%D0%BF [in Ukrainian].

Конфлікт інтересів: Автор заявляє, що не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автор працює в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Робота виконана в рамках НДР «Геопросторова диверсифікація зовнішньої торгівлі України» (номер державної реєстрації 0120U104719). Автор не отримував фінансування для цього дослідження.

Bokhan A. Geoprostorova strategizacija ekonomichnoi' diplomatii'. *Zovnishnja torgivlja: ekonomika, finansy, pravo*. 2023. № 3. S. 42-52. Serija. Ekonomichni nauky. [https://doi.org/10.31617/3.2023\(128\)04](https://doi.org/10.31617/3.2023(128)04)

Надійшла до редакції 07.02.2023.

Прийнято до друку 01.05.2023.

Опубліковано онлайн 23.06.2023.